

Regeringens proposition

1980/81: 200

om olympiska vinterspel i Sverige år 1988;

beslutad den 7 maj 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ANDERS DAHLGREN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redovisas vissa riktlinjer beträffande genomförande, organisation och ekonomiskt ansvarstagande för de olympiska vinterspe-
len år 1988, om dessa förläggs till Sverige.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-05-07

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Boo, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Proposition om olympiska vinterspel i Sverige år 1988

---

1 Inledning

I skrivelse till regeringen den 26 november 1980 överlämnade Falu kommun en utredning om förutsättningarna för olympiska vinterspel i Falun och Åre år 1988. Utredningen hade gjorts av representanter för stiftelsen Svenska Skidspele, Sveriges Olympiska Kommitte (SOK), Åre slalomklubb samt stiftelsen Jämtfjäll. Falu kommun hemställde i sin skrivelse att utredningen skulle analyseras av regeringen tillsammans med de berörda kommunerna och att regeringen skulle ställa för ändamålet lämplig expertis till förfogande.

SOK har enligt Internationella Olympiska Kommitte (IOK) regler lämnat en preliminär ansökan att i Sverige få arrangera 1988 års olympiska vinterspel och i samband därmed deponerat erforderligt belopp hos IOK. Från Falu och Åre kommuner har till IOK därefter överlämnats de uppgifter om spelens tänkta arrangemang m. m. som krävs. SOK har ställt sig bakom Falu kommuns ansökan. Riksidrottsförbundet har uttalat sig för ett svenskt arrangemang av OS år 1988.

Genom beslut den 2 april 1981 bemyndigade regeringen chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla en särskild utredare¹ för att överväga förutsättningarna för olympiska vinterspel i Falun och Åre år 1988. Utredaren avlämnade den 7 maj 1981 betänkandet (Ds Jo 1981: 4) Vinter-OS i Falun/Åre 1988. Betänkandet bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

¹ F. d. landshövding Carl Persson

2 Utredningen

Med hänsyn till att betänkandet fogats till detta protokoll som bilaga lämnas i det följande endast en kort redogörelse för huvuddragen i utredarens förslag.

Falun och Åre har enligt utredaren goda förutsättningar att arrangera 1988 års olympiska vinterspel. I kommunerna finns kunnande och en väl intrimmad organisationsapparat för stora internationella tävlingar. Genom att utnyttja befintliga anläggningar i kombination med de investeringar i nya anläggningar och provisoriska lösningar som föreslagits får de två orterna fullgoda olympiska tävlingsarenor.

Falun och Åre kommuner har till utredaren uttalat det bestämda kravet att olympiska spel på dessa båda orter inte får leda till någon ekonomisk belastning för kommunerna. Utredaren har mot denna bakgrund sett det som sin främsta uppgift att bedöma de ekonomiska risker som kan vara förknippade med en så omfattande statlig garanti i samband med olympiska vinterspel år 1988 i Falun och Åre.

Inkvartering av aktiva och ledare förutsätts både i Falun och Åre ske i s. k. olympiska byar. För massmediapersonal, särskilt inbjudna, företrädare för specialförbund m. fl. krävs goda logimöjligheter i nära anslutning till tävlingsarenorna. I Åre innebär detta inget problem eftersom området har god tillgång på hotellbäddar. I Faluområdet bedömer utredaren däremot att risk finns för att hotelltillgången är otillräcklig och anser att frågan bör utredas ytterligare.

Utredaren har granskat de förslag om investeringar i Falun och Åre som förts fram. Utredarens ställningstagande till de enskilda projekten skall dock inte ses som ett godkännande av en viss kostnadsnivå eller en föreslagen programlösning. Stora ansträngningar bör enligt utredaren framdeles göras för att förbilliga spelen genom att utnyttja befintliga anläggningar och lokaler samt söka provisoriska lösningar. Vissa investeringar måste dock göras. I Åre krävs bl. a. investeringar för en störtlopps bana med en överbyggnad över europavägen E 75 samt lokaler för massmedia och administration. I Falun krävs bl. a. investeringar för en OS-by samt en bob- och rodelbana. Utredaren har inte funnit någon intressent som är beredd att ta ansvaret för bob- och rodelbanans drift och underhåll efter spelens genomförande. Man kan därför enligt utredarens mening inte utsluta att banan senare måste rivas och marken återställas.

Utredaren bedömer det sammanlagda investeringsbehovet i Falun och Åre till ca 180 milj. kr. i 1980 års prisnivå. Härtill har lagts en reserv om 30 milj. kr. för oförutsedda behov. Totalt har utredaren i sin ekonomiska beräkning för de olympiska spelen fört upp ca 210 milj. kr. för investeringar i anläggningar.

Utredaren har på den korta tid som stått till buds inte funnit underlag för att revidera de kalkyler beträffande kostnaderna för massmediaarrange-

mang som Sveriges Television AB, Sveriges Riksradio AB och televerket har lagt fram. Den sammanlagda nettokostnaden för detta ändamål är uppförd till ca 175 milj. kr.

De löpande driftkostnaderna före och under de olympiska spelen bedömer utredaren till ca 130 milj. kr.

De totala kostnaderna för spelen uppskattas sålunda av den särskilde utredaren till ca 515 milj. kr.

Intäkterna, främst intäkter av TV-rättigheter, beräknas till ca 445 milj. kr.

Att anordna 1988 års olympiska vinterspel i Sverige skulle därmed för statens vidkommande kunna innebära ett ekonomiskt risktagande i storleksordningen 70 milj. kr. Utredaren understryker dock den stora osäkerhet som kalkylen är behäftad med.

3 Föredragandens överväganden

Göteborgs kommun ansökte år 1978 om värdskapet för de olympiska vinterspelen år 1984. Förutom i Göteborg skulle enligt planerna tävlingar arrangeras i Falun, Åre och Hammarstrand. Genom att på detta sätt sprida tävlingarna till flera orter skulle behovet av investeringar i anläggningar minska och kostnaderna för spelen begränsas. Efter överläggningar mellan staten och de berörda kommunerna lämnade statsmakterna nödvändiga garantier för spelens genomförande (prop. 1977/78: 146, KrU 1977/78: 23, rskr 1977/78: 275). Sveriges ansökan vann dock inte bifall hos IOK. De olympiska vinterspelen år 1984 kommer i stället att förläggas till Sarajevo i Jugoslavien.

Frågan om olympiska vinterspel i Sverige har nu väckts på nytt hos IOK genom ansökan att få arrangera 1988 års spel i Falun och Åre. Tävlingarna i de alpina grenarna skall förläggas till Åre. Den utredning om investeringar och övriga kostnader för spelens genomförande, intäkter av spelen, organisatoriska lösningar m. m. som legat till grund för ansökan till IOK baserar sig i stora delar på de kalkyler som gjordes år 1978. Utredningsmaterialet har nu granskats av en särskild utredare, som också haft överläggningar med företrädare för bl. a. de berörda kommunerna, Falun och Åre.

En bidragande orsak till att Sverige inte fick arrangera de olympiska vinterspelen år 1984 kan ha varit det förhållandet att tävlingarna skulle anordnas på fyra orter. I den nu föreliggande ansökan står Falu kommun som huvudarrangör med de alpina grenarna förlagda till Åre. Falun och Åre har ett gott anseende inom internationella idrottskretsar för förmågan att organisera och genomföra förstklassiga internationella tävlingar.

Utredaren redovisar de investeringar som blir aktuella om 1988 års vinterspel förläggs till Falun och Åre. I Falun behöver en bob- och rodelbana byggas. Eftersom ingen nu är beredd att överta banan efter spelens

avslutning menar utredaren att banan senare kan behöva rivas. Rivningskostnaderna ingår sålunda i kalkylen. Jag delar utredarens uppfattning att man i en kostnadsberäkning av detta slag måste lägga in rivnings- och återställandekostnader för anläggningar som inte behövs eller blir för dyra att ha kvar efter spelens avslutning. Jag utgår dock från att idrottsrörelsen eller annan intressent senare kommer att pröva alla möjligheter för att behålla banan.

Bland övriga investeringar kan nämnas störtloppsbanan i Åre och OS-byn i Falun. Störtloppsbanan blir av bestående karaktär medan OS-byn får bli ett provisorium. Alternativa lösningar för OS-byn – vilket t. ex. kan vara utnyttjande av nyproducerade lägenheter i den ordinarie bostadsproduktionen – bör enligt utredaren övervägas senare om sådana förutsättningar föreligger vid tidpunkten för OS. En strävan bör självfallet vara att finna den lösning som år 1988 kan antas vara ekonomiskt mest fördelaktig.

Jag vill stryka under att den organisationskommitté som måste bildas om Sverige får spelen och som får ansvaret för det fortsatta planeringsarbetet och för genomförandet nog måste överväga de olika investeringsobjektens omfattning och därvid också undersöka alla möjligheter till provisoriska och billiga lösningar.

Den koncentration av tävlingarna till Falun och Åre som nu föreslås ske innebär att kostnaderna för spelen blir högre än de kostnader som förutsettes vid 1978 års ansökan. Samtidigt har det dock under senare år visat sig att inkomster av TV-rättigheter vid liknande arrangemang blivit betydande och att dessa ökat kraftigt för varje OS. De beräkningar som nu föreligger ger därför anledning att anta att de samlade kostnaderna för spelen i stort sett kan motsvaras av inkomsterna.

Att arrangera olympiska spel innebär dock ändå ett ekonomiskt risktagande. Falu och Åre kommuner har uttalat det bestämda kravet att olympiska spel på dessa båda orter inte får leda till någon ekonomisk belastning för kommunerna. Kommunerna begär att de skall hållas ekonomiskt skadeflösa i samband med spelen. Enligt kommunerna är denna princip en ofrånkomlig förutsättning för att de skall stå kvar som tilltänkta arrangörer av 1988 års vinterspel. Jag hyser förståelse för kommunernas uppfattning i detta avseende. Den grova kostnads- och intäktsuppskattning för spelens genomförande som nu upprättats måste omgärdas med stora reservationer. Om spelen förläggs till Sverige kommer krav att ställas på kommunernas planeringsresurser och serviceapparat. Enligt min mening är det därför nödvändigt att staten till fullo tar det ekonomiska ansvaret för spelen, i den del dessa kostnader inte täcks av kommunernas andel av de biljettintäkter spelen ger. De förutsättningar utredningen angett i dessa avseenden förefaller riktiga.

För den händelse de olympiska spelen skulle gå med förlust skulle det ekonomiska ansvaret alltså falla på staten. Utredarens beräkningar visar att som nämnts ett eventuellt underskott skulle kunna uppgå till storleks-

ordningen ca 70 milj. kr. Enligt min mening bör staten, trots den osäkerhet som vidlåder denna beräkning, ta detta ekonomiska ansvar samt svara för finansieringen av investeringarna m. m. fram till dess inkomster av spelen inflyter.

Det likviditetsbehov som staten måste svara för uppstår i huvudsak under åren 1986–1988. Omfattningen av detta behov är avhängigt de utbetalningsplaner och övriga avtalsvillkor som kan träffas i fråga om försäljningen av TV-rättigheterna. Utredaren har i avvaktan på förhandlingar om sådana rättigheter, som sannolikt förs under perioden 1984–1985, inte kunnat bedöma det behov av utlåning från staten som de olympiska spelen kan föranleda. Däremot har utredaren i sin kalkyl beräknat räntor och räntereserver som täcker också en betydande upplåning. Under ogynnsamma omständigheter – dvs. att OS-budgeten sent eller först i samband med tävlingsåret 1988 får sina huvudsakliga inkomster – kan upplåningsbehovet under en kort period överstiga 300 milj. kr. i 1980 års penningvärde.

Förutsättningar finns som nämnts att de samlade kostnaderna för spelen i stort sett kan motsvaras av inkomsterna. Även om spelen i sig skulle ge ett underskott i den storleksordning utredningens riskbedömning anger kommer de emellertid att rikta intresset mot landet, ge valutainkomster och öka aktiviteten, främst i Falun och Åre. Den svenska exportindustrin har uttalat stort intresse för Sveriges kandidatur och för den svenska idrotten skulle spelen komma att ge en betydande stimulans. Skäl finns också för att Sverige – vars idrottsutövare i stor utsträckning deltagit i olympiska spel i andra länder under årens lopp – nu, som det uttrycks, bjuder igen och svarar för spelen. Dessa förhållanden motiverar, trots den stramhet som i nuvarande statsfinansiella läge bör präglade statens ekonomiska engagemang, ett positivt ställningstagande från statsmakternas sida.

Sammanfattningsvis innebär vad jag här redovisat att staten – bl. a. genom att ta på sig den ekonomiska risk som är förknippad med spelen – bör stödja den ansökan som inlämnats om att i Sverige få arrangera 1988 års olympiska vinterspel. Om spelen förläggs till Sverige bör en organisationskommitté tillsättas för den fortsatta planeringen liksom för genomförandet. En utgångspunkt för denna planering bör vara det utredningsmaterial som nu finns tillgängligt. I kommittén bör ingå företrädare för staten, kommunerna och idrottens organisationer. Staten bör med hänsyn till den ekonomiska garantin ha ett avgörande inflytande i kommittén.

Som framhållits av utredaren finns dock fortfarande oklarheter beträffande Falu kommuns förutsättningar att stå som värd för olympiska spel. Detta gäller bl. a. hotellkapaciteten i Falun år 1988. Vidare behöver vissa mer detaljerade överläggningar föras mellan staten, berörda kommuner och idrottens organisationer – bl. a. SOK – beträffande organisation och ansvarsfördelning inför och under eventuella olympiska vinterspel i Sverige. Detta fortsatta utrednings- och förhandlingsarbete bör slutföras före

IOK:s session i Baden-Baden den 20–29 september i år, vid vilken frågan om värdskapet för 1988 års olympiska vinterspel slutgiltigt skall avgöras. Riksdagens ställningstagande bör göras beroende av att enighet nås mellan parterna i de fortsatta förhandlingarna och av att kvarstående prövning av Faluns och Åres allmänna förutsättningar att arrangera spelen inte visar på några avgörande svårigheter.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att ikläda staten de ekonomiska förpliktelser som kan följa av att olympiska vinterspel anordnas i Sverige år 1988,
2. godkänna de riktlinjer i övrigt för frågans fortsatta handläggning som jag har förordat.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

JORDBRUKS-
DEPARTEMENTET

Bila.

VINTER-OS I FALUN/ÅRE 1988

Betänkande avgivet av 1981 års OS-utredning

Ds Jo 1981:4

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid
1 BAKGRUND	
1.1 Utredningens direktiv och sammansättning	
1.2 Utredningens arbete	
2 OS-FRÅGANS BEHANDLING 1977	
3 FALU/ÅRE-KOMMITTENS BETÄNKANDE	
4 UTREDNINGENS ÖVERLÄGGNINGAR	
5 UTREDNINGENS ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG	
5.1 Några utgångspunkter	
5.2 Beräknade investeringskostnader	
5.3 Beräknade kostnader för massmedie- arrangemang	
5.4 Beräknade driftkostnader	
5.5 Beräknade intäkter	
5.6 Likviditetsfrågor	
5.7 Ansvarsfördelning och organisation	
5.8 Sammanfattande slutsatser	

Till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet

Genom beslut den 2 april 1981 bemyndigade regeringen chefen för jordbruksdepartementet att tillkalla en särskild utredare för att behandla frågan om olympiska vinterspel i Falun och Åre 1988.

Som utredare tillkallades förre landshövdingen Carl Persson. Till sakkunniga utsågs kanslirådet Håkan Boberg, budgetdepartementet och departementsrådet Sören Ekström, jordbruksdepartementet. Till experter utsågs direktör Yngve Feuk, postverket, departementssekreterare Kjell Nyman, jordbruksdepartementet, hovrättsassessor Hans Petterson, jordbruksdepartementet, direktör Gunnar Pihlgren, postverket och departementssekreterare Kjell Sundberg, kommunikationsdepartementet. Utredningen antog namnet 1981 års OS-utredning.

Utredningen överlämnar härmed betänkandet Vinter-OS i Falun/Åre 1988.

Stockholm i april 1981

Carl Persson

1 BAKGRUND

1.1 Utredningens direktiv och sammansättning

Regeringen bemyndigade den 2 april 1981 jordbruksministern att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att pröva förutsättningarna för olympiska vinterspel i Falun/Åre 1988. I direktiven till utredningen ger regeringen följande bakgrund till utredningsuppdraget:

"I oktober 1977 överlämnade 1977 års OS-utredning betänkandet (Ds Jo 1977:8) Förutsättningarna för vinter-OS i Sverige år 1984. Efter förhandlingar med berörda parter - bl.a. de då aktuella arrangörskommunerna - föreslog regeringen i en proposition (1977/78:146) riksdagen att lämna nödvändiga statsgarantier för spelens anordnande. Riksdagen biföll propositionen (KrU 1977/78:23, rskr 1977/78:275). Den svenska ansökan om att år 1984 få arrangera de olympiska vinterspelen i Göteborg, Falun, Åre och Hammarstrand vann emellertid inte bifall vid Internationella Olympiska Kommitténs (IOK) sammanträde i maj 1978.

I en skrivelse den 26 november 1980 har Falu kommun till regeringen överlämnat utredningen Förutsättningar för olympiska vinterspel i Falun/Åre år 1988 och hemställt bl.a. att utredningens analyseras av regeringen och berörda kommuner tillsammans samt att regeringen ställer för ändamålet lämplig expertis till förfogande. I en skrivelse den 18 mars 1981 till regeringen har Falu kommun vidare anmält att kommunen, efter beslut av kommunfullmäktige den 12 mars i år, nu är beredd att med vissa villkor förhandla med regeringen om eventuella ekonomiska garantier från statens sida gentemot bl.a. Falu kommun i samband med olympiska vinterspel.

Den av Falu kommun överlämnade utredningen har gjorts av kommittén för vinter-OS i Falun år 1988. Denna kommitté är sammansatt av representanter för stiftelsen Svenska Skidspelelen, Sveriges Olympiska kommitté (SOK), Åre slalomklubb samt stiftelsen Jämtfjäll. Kommitténs syfte har varit att med utgångspunkt i det av 1977 års OS-utredning framlagda betänkandet beskriva de praktiska förutsättningarna för ett arrangemang av vinter-OS år 1988. Kommittén har därvid sökt analysera de åtgärder som behöver vidtas samt utarbetat kostnads-kalkyler för dessa.

Beslutet i Falu kommunfullmäktige innebär att kommunen ansöker om vinterspelen år 1988 med förbehåll dels för utform-

ningen av de statliga garantier kommunen önskar, dels för att frågan ånyo skall prövas av kommunen efter det att förhandlingar med staten, Åre kommun m.fl. har genomförts. Falu kommun kommer för sin del enligt det beslut som fattats att vid överläggningarna om ekonomiska garantier hävda att staten skall garantera att kommunen inte får några kostnader för de åtgärder som fordras för att genomföra de olympiska vinterspelen. Falu kommun har formellt ansökt om spelen hos IOK. SOK har hos IOK deponerat erforderligt belopp för att ansökan skall gälla samt till IOK översänt de uppgifter om spelens tänkta arrangemang m.m. som formellt krävs. SOK har ställt sig bakom kommunens ansökan. Riksidrottsförbundet (RF) har nyligen uttalat sig för ett svenskt arrangemang av OS år 1988.

Vid IOK:s session i Baden Baden i Västtyskland den 29 september 1981 avgörs frågan om vilken ort som skall erbjudas arrangera 1988 års OS.

Falu kommuns ansökan har gjorts avhängig av att staten lämnar ekonomisk garanti för genomförandet av spelen. Regeringen har mot den bakgrunden förklarat sig beredd att medverka till att klarlägga förutsättningarna för att den svenska ansökan skall kunna kvarstå."

Utredarens uppdrag formuleras i direktiven på följande sätt:

"För att ge underlag för den fortsatta prövningen av förslaget om vinter-OS i Falun/Åre år 1988 bör en särskild utredare tillkallas.

Utredarens huvuduppgift bör vara att klarlägga förutsättningarna för att den av Falu kommun inlämnade ansökan skall kvarstå. Det slutgiltiga ställningstagandet från berörda parter sida måste ske i god tid före det sammanträde vid vilket IOK tar ställning till frågan om arrangör för 1988 års olympiska vinterspel. Med hänsyn härtill bör utredaren senast under april 1981 redovisa sitt uppdrag till regeringen.

I detta arbete krävs bl.a. en vidare analys av de ekonomiska kalkyler som presenterats och en granskning av de organisatoriska lösningar som kan bli aktuella. Vidare krävs - vad gäller de delar av arrangemangen där staten kan bli ansvarig för investeringar, drift eller produktion - att finansieringsvillkor, ekonomiska konsekvenser m.m. klarläggs. Utredaren skall mot den bakgrunden bedöma behovet av en eventuell statsgaranti och i förekommande fall presentera en modell för en sådan. Den hittills genomförda granskningen i jordbruksdepartementet har slutligen också gett vid handen att vissa kalkylposter och praktiska förutsättningar för arrangerandet av spelen måste prövas ytterligare. Utredaren bör om så visar sig erforderligt också utforma förslag till avtal mellan staten och övriga intressenter. För statens del bör eventuella avtal göras beroende av regeringens och riksdagens godkännande."

Jordbruksministern tillkallade med anledning av regeringens beslut förre landshövdingen Carl Persson som utredare. Som sakkunniga tillkallades kanslirådet Håkan Boberg, budgetdepartementet och departementsrådet Sören Ekström, jordbruksdepartementet. Som experter tillkallades direktör Yngve Feuk, postverket, departementssekreterare Kjell Nyman, jordbruksdepartementet, hovrättsassessor Hans Petterson, jordbruksdepartementet, direktör Gunnar Pihlgren, postverket och departementssekreterare Kjell Sundberg, kommunikationsdepartementet.

1.2 Utredningens arbete

Under utredningsarbetets gång har överläggningar genomförts med Falu och Åre kommuner. Utredningen har också besökt dessa orter och överlagt med olika berörda lokala intressen. Vidare har utredningen överlagt med de statliga myndigheter som berörs i särskilt hög grad liksom med företrädare för Sveriges Radio, Sveriges Olympiska Komité (SOK), Riksidrottsförbundet (RF) och berörda specialidrottsförbund. Utredningen har också hållit kontakt med justitie- och försvarsdepartementen. Den tid som stått till utredningens förfogande har varit mycket knapp. Det egentliga utredningsarbetet har genomförts på cirka tre veckor. Detta har självfallet inneburit att många bedömningar med nödvändighet blivit översiktliga och att utredningen inte kunnat göra detaljberäkningar annat än i undantagsfall.

Som särskild konsult på det byggnadstekniska området har utredningen anlitat arkitekt Karl Ola Warnhammar, Göteborg.

2 OS-FRÅGANS BEHANDLING 1977

1977 års OS-utredning¹ lade i oktober 1977 fram sitt betänkande (Ds Jo 1977:8) Förutsättningarna för vinter-OS i Sverige 1984.

Regeringen uttalade den 27 oktober 1977 sitt stöd för Göteborgs kandidatur till värdskapet för 1984 års olympiska vinterspel och dagen därpå ansökte Göteborg hos Internationella Olympiska Kommittén om spelen.

Därefter fick 1977 års OS-utredning genom tilläggsdirektiv uppdraget att ytterligare klarlägga förutsättningarna för olympiska vinterspel i Sverige. I en rapport till regeringen i februari 1978 redovisade utredningen bl.a. förslag till avtal mellan staten och berörda kommuner.

Utredningen bedömde relativt utförligt de praktiska förutsättningarna för att arrangera 1984 års olympiska vinterspel i Sverige.

Beträffande transportfrågorna konstaterade utredningen att en utökning av den ordinarie tågtrafiken kunde bli nödvändig. Vissa förutsättningar bedömdes finnas för en sådan utökning. Tillfredsställande möjligheter att klara flygtrafiken redovisades också i utredningen, dock med kommentaren att Frösö flygplats i Östersund kunde behöva vissa temporära eller permanenta förstärkningar. Några mer betydande problem i samband med buss- och biltrafiken redovisades inte i utredningen.

Utredningen konstaterade vidare ett behov av utökade polisiära insatser, liksom av en icke obetydlig militär medverkan. Tillfredsställande möjligheter fanns enligt 1977 års utredning att tillgodose dessa behov.

Beträffande telekommunikationer - dvs. teleförbindelser och

¹Utredare var riksdagsman Rolf Rämgård.

radio/TV-teknik - konstaterade utredningen ett betydande behov av temporära insatser under spelen. De grundläggande tekniska förutsättningarna för en sådan temporär satsning bedömdes av utredningen som tillfredsställande.

Vid bedömningen av de olika orternas förutsättningar utgick utredningen från en fördelning av spelen på fyra platser. Med denna bakgrund redovisades goda förutsättningar för Falun att svara för sin del av arrangemangen. Utredningens redovisning omfattade bl.a. transportmöjligheter, förläggning och utspisning, samhällelig och kommersiell service. Samma frågeställningar behandlades beträffande Åre. Också för denna ort redovisades i utredningen goda förutsättningar att stå som arrangör för delar av de olympiska vinterspelen.

I korthet innehöll utredningens förslag följande.

Utredningen betonade att dess förslag siktade på ett OS-arrangemang som i största möjliga utsträckning utnyttjar befintliga idrottsanläggningar och som genom en rimlig ambitionsnivå begränsar de kostnader ett olympiskt arrangemang i Sverige skulle medföra.

Utredningens förslag innebar att de olympiska vinterspelen skulle förläggas till fyra orter, nämligen Göteborg, Falun, Åre och Hammarstrand. Såsom huvudort för spelen föreslogs Göteborg. Detta innebar att invigning och avslutning skulle förläggas dit, liksom hastighetsåkning på skridsko, ishockey och konståkning. Till Falun förlades enligt förslaget längdåkning på skidor och backhoppning samt skidskytte och, i den händelse grenen skulle bli aktuell, skidororientering. De alpina grenarna slalom, storslalom och störtlopp föreslogs förlagda till Åre och rodel till Hammarstrand.

Utredningen konstaterade att anläggningar redan finns för samtliga grenar utom för störtlopp. En störtlopps bana måste därför anläggas i Åre. I övrigt fordras endast begränsade insatser för upprustning och komplettering av befintliga anläggningar.

Vad gäller organisationen för de olympiska spelen måste enligt utredningen en klar gränsdragning göras mellan centralt och lokalt ansvar. Utredningen föreslog sålunda att lokala organisationskommittéer på tävlingsorterna skulle ges en betydande självständighet inom givna ekonomiska förutsättningar.

Utredningens ekonomiska beräkningar visade att investeringar och kostnader för spelens genomförande torde uppgå till drygt 200 milj. kr. De beräkningar som gjorts av intäkterna slutade på ca 125 milj. kr. Underskottet skulle således bli ca 75 milj. kr.

Det samlade underskottet för OS-arrangemanget är, framhöll utredningsmannen, vad Sverige får betala för att bjuda igen för att vi tidigare deltagit i olympiska spel i andra länder. I utredningen betonades dock att de olympiska arrangemangen kan ge fördelaktiga effekter i flera olika avseenden. Tillströmning av publik och deltagare kan enligt utredningen gynnsamt påverka turismen och ge ökade skatteintäkter för såväl stat som kommuner och landsting. Ett ökat antal utländska besökare tillför också landet utländsk valuta.

Utredningsmannen framhöll att olympiska arrangemang är motiverade inte minst genom sitt idrottsliga värde. En förutsättning är dock att man framgent väljer former som möjliggör genomförande till rimliga kostnader. Vidare påpekade utredningsmannen att de olympiska arrangemangen och reglerna, även om de bör modifieras och moderniseras, utgör en motvikt till de kommersiella intressenas frammarsch inom idrotten. Även detta gör fortsatta olympiska tävlingar önskvärda.

Mot bakgrund av vad som redovisats rekommenderade utredningsmannen att man ställer sig positiv till att Göteborgs kommun ansöker om de olympiska vinterspelen år 1984.

I utredningsmannens senare framlagda rapport redovisades förslag till avtal mellan staten och berörda kommuner. Vidare redogjordes för de ytterligare kontakter som tagits med berörda verk och myndigheter. Avtalet mellan staten och berörda kommuner innebär i kortnet följande.

Lokala organisationskommittéer svarar för tävlingsarrangemangen och övriga lokala arrangemang. En central organisationskommitté svarar för samordnande och för spelen gemensamma funktioner. För att de lokala kommittéerna skall kunna finansiera sina åtaganden garanterar staten de budgeterade biljettintäkterna. De investeringar i tävlingsanläggningar som erfordras skall utföras av kommunerna. Enligt beräkningar utgör kostnaden för dessa anläggningar 10 milj. kr. Staten åtar sig att vid eventuella fördyringar tillskjuta upp till 5 milj. kr. Eftersom vissa utgifter uppstår innan intäkter flyter in ges de lokala organisationskommittéerna kreditgarantier om totalt 15 milj. kr.

Regeringens proposition beträffande olympiska vinterspel i Sverige 1984 (prop. 1977/78:146) lades fram för riksdagen i mars 1978. I propositionen godtog regeringen i allt väsentligt de förslag som utredningen framlagt. Det föredragande statsrådet, jordbruksminister Anders Dahlgren, drog också upp vissa riktlinjer för hur det fortsatta förhandling- och förberedelsearbetet borde bedrivas. Regeringen begärde dels riksdagens beivrande att godkänna det i propositionen redovisade avtalet mellan staten och berörda kommuner, dels riksdagens godkännande av riktlinjerna för det fortsatta arbetet.

Två motioner väcktes i riksdagen med anledning av motionen. Lars Werner m.fl. (vpk) yrkade att riksdagen som en förutsättning för godkännande av propositionen skulle besluta att a) från och med nästkommande budgetår ökade satsningar sker på idrottsverksamheten, så att den klart uttalade målsättningen "idrott åt alla" kan uppfyllas inom de närmaste åren, och b) de berörda kommunerna skall hållas ekonomiskt skadelösa i vad gäller genomförandet av olympiska vinterspelen 1984, samt att riksdagen - om dessa villkor ej accepteras - skulle avslå propositionen (motion 1977/78:1390). Lena Öhrsvik m.fl. (s) yrkade främst

av ekonomiska skäl avslag på regeringens proposition (motion 1977/78:1906). Kulturutskottet konstaterade i sitt betänkande (KrU 1977/78:23) följande:

"Det material som läggs fram i propositionen belyser väl Sveriges förutsättningar att arrangera 1984 års olympiska vinterspel. Kostnadsaspekterna och ansvarsfördelningen mellan berörda parter har studerats ingående. Utskottet kan ställa sig bakom de grundläggande riktlinjer som avses gälla för det fortsatta arbetet, om Sverige får erbjudande att vara värd för vinterspelen.

Föredragande statsrådet uttalar i propositionen att han delar idrottsrörelsens uppfattning att ett svenskt åtagande att arrangera vinterspelen inte får tas till intäkt för att inskränka anslagen till idrotten. Med anledning av detta uttalande och de farnågor som yppas i motionerna 1977/78:1890 och 1906 att satsningen på olympiska spel skulle inkräkta på idrottsanslagen vill utskottet understryka att en sådan satsning inte får inverka menligt på utvecklingen av det statliga idrottsstödet under kommande år.

I förstnämnda motion yrkas att ett bifall till propositionen skall förknippas med formliga villkor dels om fortsatt stöd åt idrotten så att målsättningen idrott åt alla kan förverkligas inom de närmaste åren, dels om ekonomiska garantier åt de berörda kommunerna.

Utskottet som redan klart angett sin uppfattning om vikten av en fortsatt utveckling av det statliga idrottsstödet avstyrker det förstnämnda villkoret. Vad beträffar villkoret om ekonomiska garantier för de berörda kommunerna får utskottet nämna att det avtal som staten avses skola ingå med kommunerna innefattar klara principer för värdkommunernas ekonomiska åtaganden."

Mot denna bakgrund förordade utskottet ett bifall till regeringens förslag och avslag på de båda motionerna. Riksdagen följde utskottets förslag.

3 FALU/ÅRE-KOMMITTENS BETÄNKANDE¹

En kommitté sammansatt av representanter för svensk vintersport² utredde under senare delen av 1980 förutsättningarna för att arrangera vinter-OS i Falun och Åre. Denna kommittés förslag sammanfattas i detta kapitel.

Förslaget från kommittén för vinter-OS i Falun 1988, Falu/Åre-kommittén, innebär att spelen förläggs till Falun och Åre med Falun som huvudort. Där förläggs följaktligen huvuddelen av grenarna liksom invignings- och avslutningscermoni. Till Åre förläggs de alpina tävlingarna.

Begränsningen till endast två orter, vilken i hög grad styrts av det faktum att internationella kontakter klart pekar på att spridningen av spelen var en avgörande orsak till att Sverige inte fick spelen 1984, medför i förhållande till 1977 års OS-utredning mer omfattande behov av nya anläggningar. Detta kompenseras dock i hög grad av att man slipper dyrbara provisorier på ytterligare två orter för TV, radio, televerket och övrig service till massmedia.

Enligt kommittén ger sannolikt en koncentration av spelen totalt högre kostnader men dessa uppstår i anläggningar som har ett bestående värde.

Det är enligt kommittén viktigt att komma ihåg att alla anläggningar finansieras helt av inkomster som uppkommer på grund av OS - således av pengar som annars inte skulle vara tillgängliga.

---

¹Referatet grundar sig i huvudsak på kommitténs egen text.

²Lars Eggertz, Stiftelsen Svenska Skidspele, ordförande
Bo Bengtsson, Sveriges olympiska kommitté, vice ordförande
Stig Hedlund, Stiftelsen Svenska Skidspele
Lars Herbertsson, Stiftelsen Svenska Skidspele
Hasse Strandberg, Åre Slalomklubb
Olle Rolén, Åre Slalomklubb
Karl-Bertil Torkelsson, Stiftelsen Jämtfjäll

-
Jan Åke Widell, sekreterare

Det är enligt kommittén egentligen bara två anläggningar vilkas värde efter spelen kan ifrågasättas, nämligen en ny bob- och rodelbana och en för framtida behov alltför stor ishall. Litet cyniskt skulle man, konstaterar kommittén, kunna påstå att dessa utgifter får ses som "utgifter för inkomsternas förvärvande". En absolut förutsättning för att få arrangera spelen är att man kan erbjuda goda tävlingsbanor för alla olympiska grenar och dit hör än så länge även bob.

Genom att bygga en kombinerad bob- och rodelbana får banan ändå enligt kommittén ett värde efter spelen, då rodel redan är en stor sport i Europa och dessutom är i tillväxt. På grund av bobens krav blir anläggningskostnaden stor, men eftersom denna helt finansieras med OS-inkomster är det den framtida driftkostnaden som blir intressant. I driftkostnaden för idrottsanläggningar är den årliga kapitalkostnaden, räntor och avskrivningar, en mycket tung delpost. Den framtida huvudmannen för banan kan dock helt bortse från kapitalkostnaden, eftersom man utan kostnad kan överta en redan finansierad anläggning. De driftkostnader som återstår täcks dessutom delvis av inte obetydliga intäkter från avgifter för träningsåkning i banan.

Sedan kommittén lämnat sin rapport har förutsättningarna för det föreslagna ishallsbygget i Borlänge förändrats. Inom Lugnetområdet i Falun finns en för olympiska tävlingar i ishockey och koståkning för liten ishall som enligt de ändrade planerna nu föreslås utbyggd. I det nya alternativet nås dels en större koncentration av tävlingsplatser, dels en lägre kostnad.

Kommittén föreslår sammanlagt investeringar i nya och befintliga anläggningar i Falun för ca 115 milj. kr. i 1980 års prisläge, varav ca 42 milj. kr. avser ny bob- och rodelbana, ca 34 milj. kr. en utökad ishall samt upprustning av B-hall i Leksand, ca 8 milj. kr. skridskobana för hastighetsåkning, ca 10 milj. kr. kanslibyggnad vid huvudentrén i Lugnet samt i övrigt ca 20 milj. kr. för åtgärder i skidstadion, hoppbackarna m.m.

I Åre måste en störtlopps bana byggas för att klara tävlingarna. Detta är ett krav som inte enbart gäller för ett eventuellt

OS. Skall Åre arrangera fullständiga World Cup-tävlingar eller världsmästerskap, måste en internationellt godkänd störtlopps-bana iordningställas. Störtloppsbanan, som måste dras med en viaduktöverbyggnad över väg E 75 samt utrustas med stollinbana, har kostnadsberäknats till ca 18 milj. kr. av kommittén. I Åre saknas fullgoda möjligheter för att tillgodose massmedias lokal-behov varför i kalkylerna upptagits 13 milj. kr. för att provisoriskt tillgodose behoven. För investeringar i övrigt i slalom-backarna m.m. har beräknats ca 10 milj. kr. De sammanlagda investeringsbehoven i Åre uppgår enligt kommittén till drygt 40 milj. kr.

För ett genomförande av olympiska vinterspel i Falun och Åre år 1988 krävs således enligt kommittén sammanlagt investeringar om ca 155 milj. kr. i tävlingsarenor m.m.

Som tidigare arrangemang av olympiska vinterspel visat utgör kostnaderna för massmediaservice en mycket stor post i budgeten. Detta är också belyst för svenska förhållanden i 1977 års OS-utrednings betänkande om förutsättningarna för OS 1984. Därför har även i Falun/Åre-kommitténs betänkande särskild vikt lagts vid att få kostnader och problem förknippade med denna service noggrant kartlagda.

Som allmän målsättning för radio och TV har satts att ge minst samma möjligheter som gavs i Lake Placid. För såväl radio- och TV-kommentatorer som skrivande journalister har räknats med ett centralt massmediacentrum i vardera Åre och Falun. Dessutom har förutsatts att viss service skall ges på några hotell som huvudsakligen avses nyttjas av journalister. Vidare ingår viss service vid de olika tävlingsarenorna.

För TV innebär bevakning av vinter-OS ett stort behov av teknisk utrustning. Denna kan endast till en mindre del tillhandahållas från TV:s ordinarie verksamhet. Resterande behov måste lösas med dels inlåning, dels inköp av materiel. Den inköpta materielen kan antingen försäljas efter spelen, troligen till starkt reducerade priser, eller efter spelen åtminstone till viss del ingå i TV:s normala nyanskaffning. En viss fortsatt upprustning av TV:s utrustning är också tänkbar.

TV har i sin kalkyl beräknat nettokostnaderna som förorsakas av OS till ca 65 milj. kr., varav 29 milj. kr. utgör drift- och personalkostnader och återstoden nettoinvesteringskostnad. Likviditetsbehoven är dock större, eftersom enbart de totala investeringarna för TV omfattar ca 127 milj. kr.

För radion gäller i stort sett samma förutsättningar som för TV. Två olika alternativ har redovisats avseende dels uthyrning av studios inkl. teknisk utrustning, dels enbart studiolokaler, varvid gästande bolag får medföra sin egen utrustning. Sveriges radios beräkningar för OS-arrangemang uppgår till drygt 12 milj. kr. enligt det dyrare alternativet.

Televerket har bedömt att ett eventuellt OS-arrangemang i hög grad berör verkets flerårsplan. Vissa möjligheter finns att täcka en del av OS-behoven genom omdisponeringar i denna. En stor del av utrustningen måste anskaffas speciellt för OS, men kan senare komma till användning i den ordinarie verksamheten. Kostnader uppstår då för flyttning av material samt för räntor på grund av för tidiga investeringar. Televerkets nettokostnadsberäkning för telekommunikationer omsluter 46 milj. kr. och för TV och ljudradiokommunikation drygt 30 milj. kr. Efter korrigering för vissa inkomster beräknar televerket kostnaderna till ca 73 milj. kr. Av beloppet utgör ca 35 milj. kr. investeringar kalkylerade netto, medan det totala investeringsbehovet utgör knappt 100 milj. kr.

De av kommittén beräknade kostnaderna för massmediabevakning exkl. vissa lokalbehov och annan service uppgår till netto ca 171 milj. kr.

Falu/Åre-kommittén bedömer de praktiska förutsättningarna för att arrangera de olympiska vinterspelen i Falun och Åre som mycket goda. Delvis refererar kommittén till 1977 års OS-utredning, men några ytterligare kommentarer görs.

Beträffande förläggingsmöjligheterna i Falun konstaterar kommittén att hela regionen måste tas i anspråk. Som ett komplement kan tillfällig uthyrning av nyproducerade lägenheter bli nödvändig. Kommittén konstaterar att inom en radie på 20 km från tävlingsplatsen Lugnet finns drygt 4 650 bäddar. På ett maximalt avstånd av 50 km finns 10 750 bäddar och på ett maximalt avstånd av 100 km finns 19 550 bäddar. På näravstånd, dvs. under 10 km från Lugnet, finns drygt 900 bäddar. Detta antal kan utökas med ytterligare 200 om skolor och studentbostäder kan utnyttjas. För IOK:s ledamöter, prominenta gäster samt journalister finns Grand Hotell i Falun och Hotell Brage i Borlänge med sammantaget 273 rum och 417 bäddar. Fasta planer föreligger på minst ett hotellbygge i regionen fram till 1988. Kommittén förutsätter att ytterligare ett antal rum tillfälligt måste användas som hotell och har beräknat vissa kostnader för en sådan lösning.

Förläggingsmöjligheterna i Åre betraktas som goda. Några speciella arrangemang bedömer kommittén inte behöver vidtas i denna region.

I såväl Falun som Åre redovisas i övrigt goda förutsättningar, bl.a. vad gäller trafikförsörjning och service till tävlande, gäster, massmedia och publik.

För den organisation som skall svara för genomförandet av spelen upprättas ett centralt generalsekretariat under en generalsekreterare. Till detta sekretariat knyts heltidsanställd personal, bl.a. en presschef och en ekonomichef. I ett senare skede är det nödvändigt att personal anställs också för andra funktioner, t.ex. transporter, medicinska frågor, akkrediteringar, tekniskt genomförande, inkvartering etc. Enligt IOK:s regler ligger ansvaret för genomförandet av vinterspelen på en organisationskommitté som har att samarbeta med IOK i allt väsentligt och som måste ha legal status.

Avgränsningen av ansvar mellan organisationskommittén, staten

och berörda kommuner torde enligt kommittén inte bli svårare med både Falun och Åre som värdorter än om det gällt endast en kommun. Utgångspunkten måste vara att söka en ansvarsfördelning som ger största möjliga kostnadsmedvetande.

Kommittén bedömer att bl.a. begränsningen av antalet tävlingsorter minskar behovet av lokala kommittéer med ett totalt ansvar. Inom en sådan lokal kommitté kvarstår ett stort behov att genom avtal reglera de olika ingående intressenternas ekonomiska ansvar. Det medför dock inte ökade problem att sådana avtal i stället tecknas direkt med en central organisationskommitté, varvid varje intressents ansvar omedelbart blir entydigt reglerat.

Falu/Åre-kommittén föreslår alltså att en central organisationskommitté ges totalansvaret för spelens genomförande. Genom separata avtal med kommuner och andra intressenter kan ansvaret delegeras för vissa åtgärder, t.ex. byggande av vissa anläggningar. Kommittén förutsätter att huvuddelen av de nya anläggningar som uppförs överlämnas kostnadsfritt till kommunerna eller annan huvudman efter spelen.

Även inför ett eventuellt OS-arrangemang 1988 bör enligt kommittén gälla att staten genom någon form av garanti ansvarar för finansieringen av den budget som snarast måste fastställas för den centrala organisationskommittén.

För övriga intressenter måste gälla att de i avtal förbinder sig att mot överenskommen ersättning genomföra specificerade åtaganden.

Den kalkylerade driftbudgeten för organisationskommittén avslutar enligt Falu/Åre-kommitténs beräkningar ca 121 milj. kr. i 1980 års penningvärde. Kostnadsberäkningarna innefattar kommitténs egna administrativa kostnader, tävlingsarrangemang, ceremoniella arrangemang och andra specifika OS-kostnader av

driftkaraktär. Vidare ingår ersättningar för nyttjande av OS-symbolen, drift av anläggningar inför spelen, anpassning och inredning av lokaler för massmedia och tävlande, hyresersättningar för lokaler, arenor, OS-förläggningar m.m., Övriga OS-bykostnader, förhyrning av lägenhetshotell, ersättningar för säkerhetstjänst, samhällsservice etc., marknadsföring och konsultmedverkan. I slutsumman om 121 milj. kr. ingår även låneräntor och reserver om sammanlagt 40 milj. kr.

Sammantaget kalkyleras således OS-budgetens utgiftssida till knappt 450 milj. kr. efter korrigeringar för de ändrade förutsättningarna betr. ishallen.

Ett vinter-OS 1988 i Sverige skulle enligt Falu/Åre-kommittén kunna finansiera sig självt och möjligen ge ett direkt överskott.

Det är enligt kommittén ställt utom allt tvivel att de olympiska arrangemangen skulle ge många fördelaktiga effekter i flera avseenden. Sålunda skulle tillströmningen till landet av turister före, under och efter spelen ge ökade skatteintäkter för stat, landsting och kommuner. En ökning av antalet utländska besökare förbättrar också valutareserven.

De sammanlagda direkta intäkterna har kalkylerats till ca 490 milj. kr. Den helt dominerande intäktsposten utgörs av försäljningen av TV-rättigheterna och då främst till det amerikanska TV-företag som förvärvar sändningsrätten till USA. Förhandlingar om TV-rättigheterna upptas omedelbart efter 1984 års olympiska spel varför kalkylmässigt angetts de ungefärliga intäkter Sarajevo förväntas erhålla i samband med 1984 års spel. Dessa intäkter har efter avdrag för IOK:s del beräknats till 550 milj. kr.

Övriga intäkter utgörs av biljettinkomster om 35 milj. kr. och diverse försäljningsintäkter av OS-symbolen, minnesmynt, lotter m.m. om 77 milj. kr.

Den av kommittén redovisade kalkylen innebär således ett

överskott om ca 30 milj. kr. utöver reserver om ca 20 milj. kr.

För Sverige skulle ett OS 1988 enligt kommittén erbjuda ett fullständigt unikt tillfälle att nå ut i världen. Vad detta på sikt skulle kunna få för effekt på t.ex. handelsutbyte, valutareserv och sysselsättning är i dag omöjligt att kvantifiera. Utredningsgruppen vill emellertid peka på

att svensk idrott genom ett sådant här arrangemang skulle tillföras ekonomiska och personella resurser; dessutom goodwill, som knappast skulle kunna tillskapas på annat sätt,

att Sverige som nation genom den oerhörda genomslagskraft som massmedia har skulle kunna visa upp sig inför hundratals miljoner människor i hela världen med allt vad det innebär,

att svenskt näringsliv skulle erbjudas rika och enastående möjligheter att, med ett vinter-OS 1988 som grund, knyta för folkhushållet värdefulla kontakter över hela världen,

att kommunerna Falun och Åre under några år och framför allt veckor tillsammans med Sverige skulle placeras på världskartan, vilket skulle kunna ge en rad positiva effekter på sysselsättning, samhällsservice, valuta- och handelsinkomster osv.,

att berörda kommuner skulle få ett ökat utnyttjande av befintliga anläggningar, vilka delvis tillkommit med statligt stöd. De skulle utan kommunala kostnader dessutom få en upprustning av dessa samt i vissa fall nyinvesteringar,

att kommunerna av OS-intäkter skulle få ersättning för de tjänster som ställs till organisationskommitténs förflögande.

4 UTREDNINGENS ÖVERLÄGGNINGAR

Utredningen har utgått från det material som presenterats av 1977 års OS-utredning och av kommittén för vinter-OS i Falun 1988. Med detta material som grund har överläggningar genomförts med bl.a. berörda kommuner, Sveriges Olympiska Kommitté, Riksidrottsförbundet och berörda specialförbund, rikspolisstyrelsen, vägverket, televerket, luftfartsverket, Linjeflyg, SAS, SJ och Sveriges Radio AB. Vidare har utredningen haft kontakt med statens vattenfallsverk i frågan om byggande av en temporär OS-by och med Sveriges Turistråd beträffande förläggningsmöjligheterna i Falun och Åre.

Falu och Åre kommuner har granskat det material som lagts fram av kommittén för vinter-OS i Falun och Åre 1988. I särskilda framställningar till utredningen har kommunerna framhållit vissa enligt dem nödvändiga åtgärder utöver de som kommittén redovisat.

Falu kommun har utgått från att det ursprungligen föreslagna ishallsbygget i Borlänge inte kommer till stånd, utan att en tillbyggnad i stället sker i ishallen i Falun. Som en följd av att hallen då blir större än kommunen normalt har behov av har man begärt att få en ekonomisk uppgörelse som kompenserar kommunen för de framtida ökade driftkostnaderna.

Vidare har kommunen efter kontakt med vägmyndigheterna framhållit att den s.k. Östra förbifarten måste byggas ut för att Falun på ett tillfredsställande sätt skall kunna klara trafikförsörjningen under de olympiska spelen. Vägförbindelsen har bedömts kosta 18,3 milj. kr. och statsbidraget beräknas till 11 milj. kr. Det önskemål Falu kommun framfört är en tidigareläggning av statsbidraget för att vägbygget skall bli genomfört i tid för spelen.

Falu kommun har också tagit upp kostnaderna för den olympiska byn till diskussion. Om tillfällig förhyrning av nyproducerade lägenheter blir det alternativ som genomförs begär kommunen att

organisationskommittén/staten skall lämna en garanti omfattande samtliga eventuella kostnader för outhyrda lägenheter i OS-byn efter spelen.

På liknande sätt begär kommunen en garanti som omfattar samtliga driftkostnader efter spelen för bob- och rodelbanan.

Åre kommun har till utredningen framfört önskemål om kompletteringar i ett par hänseenden till Falu/Åre-kommitténs redovisning. Kommunen anser att den s.k. Centrumvägen i Åre är nödvändig för att kommunen skall kunna klara trafikförsörjningen under spelen. Utöver de av kommittén kalkylerade kostnaderna fordrar detta ett tillskott om 3,4 milj.kr. På motsvarande sätt begär kommunen ersättning för den s.k. Lienvägen. För att kommunen skall kunna genomföra en heltäckande stadsplan, omfattande bl.a. de delar av Åre samhälle som berörs av de olympiska spelen, begär kommunen 700 000 kr.

Sammantaget kan sägas att kommunernas krav är att de skall hållas ekonomiskt skadeslösa i samband med genomförande av de olympiska vinterspelen.

Utredningens överläggningar med de berörda statliga myndigheterna liksom med bl.a. Sveriges Radio, SAS, Linjeflyg och SJ kommenteras vid behov i samband med att de olika specialfrågor dessa myndigheter och företag ansvarar för behandlas senare i betänkandet. Generellt kan sägas att de informationer som lämnats till stora delar överensstämmer med de uppgifter som lämnas i 1977 års OS-utrednings betänkande.

5 UTREDNINGENS ÖVERVÄGANDEN OCH FÖRSLAG

5.1 Några utgångspunkter

Den enda gång Sverige arrangerat olympiska spel var - bortsett från ryttarspelen 1956- de olympiska sommarspelen i Stockholm 1912. Vid en rad tillfällen har frågan om ett nytt OS-arrangemang - såvitt gäller vinterspelen - kommit upp till diskussion. 1977 sökte sålunda Göteborg - tillsammans med Falun, Åre och Hammarstrand - spelen för år 1984, dock utan framgång. Nu har Falun, i samförstånd med Åre, sökt spelen 1988. Bakom försöken att i Sverige arrangera olympiska vinterspel ligger flera motiv: att ett sådant arrangemang skulle skapa god PR för Sverige, att det skulle vara på sin plats att Sverige - vars idrottsmän under alla år deltagit i de olympiska tävlingarna - bjuder igen genom att arrangera spelen någon gång samt att spelen skulle innebära en stor stimulans för den svenska idrotten.

Ett vinter-OS omfattar idrottstävlingar under en tvåveckors-period i ishockey, konståkning, rodel- och bob, längdskidåkning, backhoppning, skidskytte, alpin utförsskidåkning och skridsko. OS-tävlingarna förväntas bli besökta av uppskattningsvis ca 100 000 personer under hela eller delar av OS-arrangemanget. Antalet aktiva deltagare i olympiska vinterspel kan förväntas uppgå till ca 1 300 vartill kommer ca 800 ledare. Ackrediteringar till spelen sker i övrigt av pressrepresentanter, TV- och ljudradiopersonal samt särskilt inbjudna gäster. Tillsammans kan dessa kategorier uppskattas till minst 4 000 personer.

Med dessa förutsättningar ställs stora krav på arrangörsorterna i fråga om övernattningsmöjligheter, transportmöjligheter, förplägnad och allmän samhällsservice utöver de för tävlingarnas genomförande nödvändiga faciliteterna.

Till grund för den nu ingivna ansökan om att få anordna olympiska vinterspelen 1988 i Falun och Åre ligger bl.a. en utredning som gjorts av en kommitté med representanter för lokala idrottsstiftelser och klubbar i Falun och Åre samt för Svenska Olympiska Kommittén.

För att Falun och Åre skall kunna åta sig värdskapet för spelen har kommunerna krävt fullständiga ekonomiska garantier från OS-arrangörernas eller statens sida. 1981 års OS-utredning har sett det som sin uppgift att bedöma de ekonomiska risker som kan vara förknippade med en statlig garanti i samband med olympiska vinterspel i Falun/Åre 1988. Den riskbedömning utredningen gjort syftar till att ange de kostnader som kan komma att uppstå och de intäkter som kan förväntas under relativt ogynnsamma omständigheter. Med nödvändighet blir en sådan bedömning betydligt stramare än vad ett försök att bedöma de troliga intäkterna och kostnaderna skulle bli. De beräkningar utredningen gjort är, liksom Falu/Åre-kommitténs bedömningar, i 1980 års prisläge.

Utredningen är av den uppfattningen att det finns möjligheter att förstärka intäkterna, liksom det bör finnas förutsättningar att i det fortsatta arbetet minska kostnaderna. Så kan t.ex. sannolikt TV-intäkterna komma att öka utöver vad utredningen räknat med. De ekonomiska beräkningar utredningen gjort i sin riskbedömning får inte heller ses som ett accepterande av kostnadsnivån för de anläggningar eller tjänster som återfinns i investerings- och driftkalkylerna. Tvärtom bör en strävan vara att finna ekonomiskt fördelaktigare lösningar. Dessa möjligheter kommenteras, i den mån de redan nu kan förutses, i anslutning till de enskilda posterna i den senare redovisningen.

Till detta kommer att det i vissa fall kan vara svårt att avgöra vad som bör betraktas som kostnader för genomförande av de olympiska spelen. I några fall har kostnader tagits upp som egentligen bör betraktas som tidigareläggningar av åtgärder som skall genomföras även i det fall vinter-OS 1988 inte tillfaller Sverige. Detta gäller t.ex. vissa vägförbättringar i Falun och Åre.

Falu och Åre kommuner har som nämnts vid förhandlingar uttalat det bestämda kravet att olympiska spel på dessa båda orter inte får leda till någon nämnvärd ekonomisk belastning för kommunerna. Enligt kommunerna är denna princip en ofrånkomlig förutsättning för spelens genomförande. Utredningen har utformat sina förslag med hänsyn härtill. Rimligheten i kommunernas ställningstagande har utredningen däremot inte ansett sig ha skäl att pröva. Denna bedömning får ankomma på regering och riksdag att göra.

De allmänna förutsättningarna för Falun/Åre att arrangera 1988 års olympiska spel är enligt utredningen i stort sett goda. Genom att utnyttja befintliga tävlingsanläggningar i kombination med de investeringar i nya anläggningar och provisoriska lösningar som redovisats av Falun/Åre-kommittén får de två orterna fullgoda olympiska tävlingsarenor. Både i Falun och Åre har man vidare stor erfarenhet från tidigare internationella evenemang och en väl intrimmad organisationsapparat. Servicen för massmedierna kan lösas på ett tillfredsställande sätt liksom transporter och annan allmän service.

Inkvarteringen av aktiva och ledare kommer i både Falun och Åre att ske i s.k. olympiska byar. För ett stort antal personer - massmedipersonal, särskilt inbjudna, företrädare för specialförbund m.fl. - krävs goda logimöjligheter i nära anslutning till tävlingsarenorna. I Åre-området som är ett etablerat turistmål finns god tillgång på hotellbäddar. Situationen för Faluns vidkommande har förändrats sedan frågan om olympiska spel i Sverige senast var aktuell år 1977. Då var Göteborg med sin stora hotelltillgång huvudort för OS. Nu avses Falun få samma roll. Mot denna bakgrund kommer stora krav att ställas på välbelägna hotellrum med god standard. Den redovisade tillgången på hotellrum i Falun synes med hänsyn härtill otillräcklig, särskilt såvitt avser enkelrum. Frågan om hur efterfrågan på hotellrum och andra förläggingsmöjligheter i Falun skall kunna tillgodoses måste därför bli föremål för ytterligare utredning.

5.2 Beräknade investeringskostnader

Utredningen har vid sin bedömning av investeringskostnaderna utgått från Falu/Åre-kommitténs material. Detta har granskats från såväl teknisk synpunkt som programsynpunkt. Överläggningar har skett med representanter för kommunerna och med de konsultföretag som tagit fram grundmaterialet till Falu/Åre-kommitténs betänkande.

Några av de objekt som ligger i Falu/Åre-kommitténs investeringsbudget bör kommenteras särskilt.

Förslaget om en kanslibygnad för spelens administration, belägen vid entrén till riksskidstadion, bör i det fortsatta arbetet granskas ytterligare, såväl vad gäller lokalbehov som byggkostnader. Förutsättningarna för att i stället för en speciell kanslibygnad ytterligare bygga ut den nuvarande administrativa byggnaden i riksskidstadion bör prövas. Tills vidare har utredningen utgått från att vissa besparingar kan göras.

Utredningen har tills vidare accepterat Falu/Åre-kommitténs bedömningar vad gäller kostnader för utbyggnad av ishall i Falun. Vidare har utredningen utgått från att kraven från Falu kommun om ersättning för de ökade driftkostnader som uppstår efter spelens genomförande måste tillgodoses. Detta bör dock inte ske genom en fortlöpande garanti för de ökade driftkostnaderna, utan genom en engångsersättning som motsvarar de framtida ökade driftkostnadernas kapitaliserade värde. Detta värde har tills vidare beräknats till 2,5 milj. kr. med den utbyggnad som kommittén och kommunen föreslagit. Utredningen vill emellertid peka på den betydande osäkerhet som är förknippad med ishallens ombyggnad. Den tekniska lösning för hallens utbyggnad som nu föreligger innebär att en stor del av åskådarna på de nytillkommande läktarna inte kan se planen i dess helhet. Gör man senare den bedömningen att samtliga åskådare bör se hela planen innebär detta förmodligen avsevärt ökade byggkostnader. Å andra sidan förefaller det som redan antytts inte troligt att Falun inom överskådlig tid kommer att ha behov av en ishall med så många åskådarplatser som nu föreslagits. Mycket talar därför för att man undersöker möjligheterna att

genom en mer begränsad utbyggnad tillgodose behovet av den ökning av publikkapaciteten som kan anses befogad för OS.

Bob- och rodelbanan medför investeringar i storleksordningen 42 milj. kr. Om inga förändringar sker i OS-programmet är investeringen nödvändig om Falun skall ha möjlighet att arrangera olympiska vinterspel. En diskussion pågår f.n. huruvida bob skall vara en obligatorisk gren vid vinterspelen. Skulle denna diskussion leda till att man kan avstå från grenen innebär det vissa besparingar, dock relativt begränsade sådana. Tills vidare bör dock kostnader för en fullständig bob- och rodelbana tas med i kalkylen. Det finns emellertid i dag inte någon intressent som är beredd att utan ersättning svara för driften av banan efter spelen. Skulle denna fråga inte kunna lösas innan banan skall byggas måste man också kalkylera med rivningskostnader. Å andra sidan kan banan om den endast skall bli temporär sannolikt byggas något billigare, varigenom rivningskostnaderna väl ryms inom den budgeterade kostnaden.

Olika lösningar har diskuterats för OS-byggnaden i Falun. En sådan lösning, som Falu/Åre-kommittén räknat med, är att utnyttja nybyggda, ännu icke uthyrda bostadslägenheter. Falu kommun har emellertid begärt att i så fall få kostnaderna för dessa bostäder täckta i den händelse de inte kan hyras ut omedelbart efter spelen. Dessa garantier skulle omfatta hela tiden fram till dess uthyrning kan ske. Utredningen har inte bedömt denna lösning vara acceptabel från statens synpunkt, främst med hänsyn till den osäkerhet som råder beträffande bostadsmarknaden i Falun i slutet av 1980-talet och de betydande kostnader som en garanti av det här skisserade slaget kan leda till. Utredningen förordar i stället att den kalkyl som nu görs bygger på förutsättningen att en temporär OS-byggnad byggs i Falun och avvecklas omedelbart efter spelen. De olika möjligheter till en sådan tillfällig lösning som utredningen prövat - utöver de förslag som Falu/Åre-kommittén redovisat - ger vid handen att de totala

nettokostnaderna skulle uppgå till ca 35 milj. kr. Självfallet är det emellertid möjligt att senare, då riskerna med den begärda garantin bättre kan överblickas, åter ta upp Falu/Åre-kommitténs alternativ till diskussion.

Utredningen delar Falu kommuns bedömning att den s.k. Östra förbifarten måste byggas före spelen. Detta bör enligt utredningen kunna ske genom en tidigareläggning av vägen inom ramen för den statliga vägplaneringen. Mer definitivt får emellertid denna fråga prövas i samband med upprättandet av ny fördelningsplan för byggande av statskommunvägar åren 1984-1993.

För störtloppsbanan i Åre behöver en överfart över väg E 75 byggas. Det är utredningens mening att Falu/Åre-kommittén avsevärt underskattat kostnaderna för en sådan överfart. Merkostnaden kan troligen beräknas till närmare 3 milj. kr.

Falu/Åre-kommittén har enligt utredningens bedömning överskattat behoven av provisoriska lokaler för massmedia i Åre. Med hänsyn härtill har utredningen reducerat kostnaderna för dessa lokaler. Åre kommun har begärt att om så befinns lämpligt få motsvarande medel som bidrag i samband med bygge av den s.k. Centrumbyggnaden i Åre samhälle. Om så sker svarar kommunen för att lokalbehovet täcks inom denna byggnad. Utredningen har för sin del inget att erinra mot en sådan lösning.

Åre kommun har begärt att inför OS få bygga den s.k. Centrumvägen i Åre samhälle. Utredningen anser sig inte kunna godta detta krav. Sannolikt är det en bättre lösning att drastiskt begränsa trafiken i samhället under de veckor spelen pågår. För mer begränsade åtgärder, t.ex. förbättring av förhållandena för gångtrafikanter längs E 75, har utredningen räknat med vissa kostnader. Skulle det emellertid senare visa sig att Centrumvägen är ofrånkomlig av hänsyn till de olympiska spelen bör denna kostnad täckas över OS-budgeten.

De temporära eller permanenta investeringar som blir aktuella i Åre fordrar ett visst planarbete. Bidrag till plankostnaderna bör kunna övervägas inom ramen för OS-budgeten.

Slutligen konstaterar utredningen att ett så stort arrangemang som de olympiska vinterspelen medför icke obetydliga investeringar som i dag, sju år före spelens genomförande, kan vara svåra att förutse. Den detaljplanering som kommer att ske under åren fram till 1988 kan också peka på behov av investeringar som nu inte finns i kalkylerna. Samtliga dessa förhållanden talar för att en relativt stor post för oförutsedda investeringar bör tas upp. Denna post har utredningen tagit upp till 30 milj. kr., det vill säga drygt 15 % av nu upptagna investeringskostnader.

De samlade investeringskostnaderna framgår av följande tabell:

<u>Åre</u>	<u>Falu/Åre-kommitténs</u> <u>reviderade beräkning</u>	<u>Utredningen</u>
Tävlingsarena I	6 200 000	} 30 000 000
Tävlingsarena II tillägg överfart E 75 tillbyggn. utvidgn. snökanon	22 200 000	
Träningsbackar, avspärningar m.m.	600 000	1 000 000
Centrumväg	3 400 000	1 000 000
Administrationsbyggnad	2 700 000	} 8 000 000
Lokaler för massmedia	<u>13 000 000</u>	
Summa Åre:	48 100 000	40 000 000

<u>Falun</u>	<u>Falu/Åre-kommitténs reviderade beräkning</u>	<u>Utredningen</u>
Kanslibyggnad nybyggnad	10 000 000	15 000 000
Riksskidstadion ombyggnad nybyggnad för adm. och service åskådarplatser	7 800 000	
Höppbacke åskådarplatser kommentatorshytter, m.m. nybyggnad för aktiva	6 700 000	7 000 000
Skridskobana utbyggnad kurvor åskådarplatser nybyggnad för adm. och service	7 300 000	7 000 000
Ishall ombyggnad övertag av vissa lån	30 900 000	30 000 000
Ishall Leksand ombyggnad	3 000 000	
Bob- och rodelbana nybyggnad	42 200 000	42 000 000
Vägar, VA, belysning och avgifter	6 000 000	6 000 000
OS-by investeringar minus restvärde alt. leasing		35 000 000
Summa Falun:	113 900 000	142 000 000
Oförutsedda investeringar		30 000 000
Summa (Åre, Falun samt oförutsett)		212 000 000

Det bör anmärkas att den investeringskalkyl som redovisats ovan inte skall ses som ett slutgiltigt accepterande av enskilda poster. Den fortsatta prövningen och planeringen bör leda till mer definitiva beräkningar än vad utredningen på den korta tid som stått till förfogande kunnat göra. Utredningens kalkyl syftar som tidigare framhållits till en bedömning av vilka risker som är förknippade med en statlig garanti i samband med spelen. Detta motiverar den försiktighet som präglar kalkylen.

5.3 Beräknade kostnader för massamediearrangemang

Som framgår av Falu/Åre-kommitténs utredning och erfarenheterna från tidigare olympiska spel står kostnaderna för massmedie-service för en betydande utgiftspost i budgeten.

Kommittén har räknat med ett centralt massmediecenter i både Falun och Åre jämte viss service på några hotell reserverade för massmediaföreträdare. Därjämte förutses viss service vid de olika tävlingsbanorna.

Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Riksradio AB (SR) har presenterat underlag av vilket framgår att särskilt TV:s kostnader för bevakning av vinter-OS blir mycket höga. SVT:s kalkylerade nettokostnader uppgår till 85 milj. kr. och Sveriges Radios till drygt 12 milj. kr. Kostnaderna beror främst på ett stort behov av teknisk utrustning, vilken blott till en mindre del kan tillhandahållas från TV:s ordinarie verksamhet. Resterande behov måste lösas med hjälp av inlånad eller köpt materiel. Den inköpta materielen kan antingen försäljas efter spelen, enligt SVT troligen till starkt reducerade priser, eller till en viss del ingå i TV:s normala utrustning. SVT:s likviditetsbehov blir därför större än den kalkylerade nettokostnaden, eller enligt SVT:s beräkningar 122 milj. kr. SVT framhåller att de medel som krävs för att genomföra sändningar från OS bara till en ringa del bör belasta rundradionfonden, dvs. den ordinarie programverksamheten. Kalkylen från SVT inkluderar arrangemang för bevakning av spelen för Eurovisionen och Intervisionen.

I sitt underlagsmaterial till Falu/Åre-kommittén understryker televerket att ett OS-arrangemang i Falun/Åre i hög grad påverkar verkets flerårsplan, även om vissa möjligheter till om-disponeringar föreligger. En stor del av utrustningen måste anskaffas speciellt för OS, men kan senare komma till användning i den ordinarie verksamheten. Televerkets kalkylerade nettokostnader uppgår till 73,5 milj. kr.

Utredningen har under den korta tid som stått till förfogande inte funnit anledning att revidera de underlagskalkyler som SVT, SR och televerket lagt fram, även om utredningen betraktar det redovisade restvärdet på den av SVT inköpta materielen som anmärkningsvärt lågt. Denna fråga bör närmare undersökas om spelen kommer till stånd.

När det gäller lokalbehoven i Falun för massmedierna är det utredningens uppfattning att de anvisade utrymmena i gymnasieskolan på Lugnet väl täcker de av SVT och SR angivna ytbehoven. De tillgodoser också de behov som Eurovisionen och Intervisionen kommer att ha.

De olympiska spelens huvudpresscentrum kan inrymmas i den befintliga sporthallen på Lugnet-området och där kan även de krav på lokalutrymmen som TV-bolag från USA och Japan väntas ställa tillgodoses. Möjligheter till provisoriska massmediaanordningar i omedelbar närhet till sporthallen föreligger också.

För Faluns vidkommande synes sålunda inga större problem föreligga att till rimliga kostnader lösa lokalproblemen för massmedierna.

När det gäller Åre synes behovet av lokaler för massmedierna ha överskattats och därmed också behovet av investeringar i nybyggnader. En permanent administrationsbyggnad vid tävlingsplatsen med en större samlingslokal för presskonferenser och andra sammankomster måste uppföras, liksom en större provisorisk lokal för etermedierna. De skrivande journalisterna och fotograferna bör utan särskilt omfattande investeringar kunna utnyttja LM-skolan som högkvarter.

I televerkets kalkyler utgår man från att det olympiska presscentret kommer att vara i Falun med direkt TV-länkförbindelse till Åre.

Hur stor massmedierepresentationen blir i Falun/Åre är svårt att bedöma i dagsläget. Av erfarenheter från tidigare olympiska

spel framgår emellertid att TV, radio och press visat ett ständigt stegrad intresse för olympiska spel. Med nu gällande bestämmelser - fastlagda av Internationella Olympiska Kommittén - kan högst 4 500 företrädare för massmedierna erhålla ackreditering. Mer än hälften därav utgörs av administratörer, tekniker och annan personal. En rimlig gissning för ev. OS i Falun/Åre år 1988 är mellan 3 000 och 4 000 företrädare för massmedierna.

Det finns ingen anledning förmoda att Falu/Åre-kommitténs beräkningar för massmedieservicen kommer att visa sig för låga. Lokalförsörjningen för massmedierna kan dock möjligen som nämnts, lösas på ett billigare sätt än kommittén räknat med.

Utredningen har alltså utgått från de kalkyler som återfinns i kommitténs betänkande och som gjorts av televerket, SVT och SR:

Televerket	74 milj. kr.
SVT	85 milj. kr.
SR	12 milj. kr.
Inredning av lokaler	5 milj. kr.
	<hr/>
	176 milj. kr.

SVT behöver dessutom likvida medel om 122 milj. kr. för anskaffning av utrustning före spelens början. Denna materiel säljs efter spelens slut. Värdeminskningen och SVT:s ersättningskrav utgör tillsammans de 85 milj. kr. som är angivna i tabellen ovan.

5.4 Beräknade driftkostnader

I detta avsnitt behandlas den centrala organisationskommitténs egentliga driftkostnader. Investeringskostnader och kostnader orsakade av massmedias behov har tidigare redovisats, trots att även dessa kan betraktas som "driftkostnader" med tanke på att investeringarna skrivs av omedelbart.

Utredningen har gjort följande översiktliga bedömning av driftkostnaderna:

	Milj.kr.
Centrala organisationskommittén	
- löner, lönebikostnader, resor m.m.	40
- köpta tjänster (dataservice, dokumentation, marknadsföring, representation m.m.)	25
Officiella arrangemang (invigning, SOK-sessioner, medaljer)	7
Kostnader för säkerhetstjänst	10
Kostnader för tillfälliga lägenhetshotell	2
Räntor	25
Reserv	20
	129

Budgeten är baserad både på nytt och gammalt utredningsmaterial och på översiktliga analyser av driftkostnaderna för genomförda vinterolympiader. Bristen på direkt jämförbara erfarenheter för svenska förhållanden och svårigheten att bl.a. bedöma den säkerhetspolitiska situationen och tillgången på frivilliga arbetsinsatser om sju år gör uppskattningarna osäkra. Detta avspeglas i den relativt stora reservposten på 20 milj.kr.

Lika litet som bedömningarna av investeringskostnaderna och av massmediakostnaderna innebär driftbudgetförslaget ett förhandsgodkännande av de belopp som anges. Kalkylerna tjänar

sammansattagna syftet att möjliggöra en helhetsbedömning av omfattningen av de risker som kan vara förknippade med statsgarantier i samband med ett vinter-OS i Falun och Åre år 1988; varje enskild post måste bli föremål för en ny och noggrannare granskning vid ett eventuellt genomförande av spelen.

Utredningen har inte tagit ställning till lämplig kostnadsfördelning mellan centrala aktiviteter och sådana som är direkt hänförliga till en enskild tävlingsort.

5.5 Beräknade intäkter

I kommitténs kalkyl har beräknats 50 milj.kr. som intäkter av förköpsbiljetter, företrädesvis avsedda att förvärfvas av näringslivet. Motsvarande intäktspost fanns inte med i kalkylerna inför 1984 års olympiad. Av försiktighetsskäl kan det nu - sju år före spelen och i en kalkyl som syftar till att bedöma riskerna med en statsgaranti för spelens ekonomi - finnas anledning att begränsa den optimism beträffande näringslivets intresse som kalkylen anger. Olika företag finns regelmässigt med vid olympiska spel som sponsorer vid arrangemangen. En traditionell sponsornsats jämte förköp av biljetter av kalkylerad storleksordning kan vara alltför optimistisk.

Utredningen har valt att reducera de av Falu/Åre-kommittén beräknade intäkterna av förköpsbiljetter, men gör samma bedömning som kommittén beträffande det totala antalet försålda biljetter. Den sammanlagda biljettförsäljningen beräknas medföra intäkter om 56 milj. kr.

Övriga försäljningsintäkter såsom försäljningsrätter (rätten att nyttja spelens symbol), program, souvenirer, minnesmedaljer, lotterier m.m. med beaktande av ersättning för OS-arrangörens nyttjanderätt till OS-symbolen har utredningen bedömt något försiktigare än kommittén eller till netto 60 milj.kr.

Av helt avgörande betydelse för budgeten för de olympiska spelen är intäkterna för TV-rättigheterna. Utredningen,

som haft direktkontakter med de tre stora amerikanska TV-bolagen liksom med företrädare för European Broadcasting Union (EBU) och Sveriges Television AB, har i denna del kommit fram till samma bedömning som kommittén.

Som motivering härför vill utredningen ytterligare framhålla följande. Intäkterna från försäljning av TV-rättigheter vid olympiska spel har stigit i allt snabbare takt under senare år. Det är främst priset för exklusivrätten till USA som ökat och som således gett stora intäkter. Följande siffror belyser utvecklingen: sändningsrätten vid vinterspelen i Innsbruck 1964 kostade 200 000 dollar medan samma rätt 1976 gick på 10 miljoner dollar. American Broadcasting Corporation betalade för rättigheterna i Lake Placid 1980 15,5 miljoner dollar. Centralt placerade personer inom TV-industrin hävdar att arrangörerna träffade ett dåligt avtal med ABC om TV-rättigheterna.

För vinterspelen i Sarajevo har ABC skrivit kontrakt på 91,5 miljoner dollar och för sommarspelen i Los Angeles 225 miljoner dollar.

Orsaken till de ständigt stegrade kontraktssummorna är i första hand den hårda konkurrensen mellan de tre stora kommersiella TV-bolagen i USA: ABC, CBS och NBC.

Värt att notera är, att förutom de tre stora TV-bolagen var också ett mindre, fristående produktionsbolag, Tandem Productions Inc., med och bjöd på TV-rättigheterna för OS 1984 i Los Angeles.

En intressant fråga är huruvida andra konkurrenter, t.ex. kabel-TV dyker upp på den amerikanska marknaden när det gäller framtida internationella arrangemang av OS-typ. Särskilda TV-produktionsbolag som specialiserar sig på sport och liknande evenemang existerar redan i dag.

Inte endast kabel-TV bör ses som en möjlig framtida konkurrent till de etablerade TV-näten. Satellitsystem byggs snabbt ut över den amerikanska kontinenten och redan om ett par år kommer

miljontals amerikanska hem att ta emot satellitsändningar med relativt enkla och billiga antenner. Konkurrensen från bl.a. kabel-TV och satellit-TV torde ytterligare kunna öka möjligheterna till ökade TV-rättsintäkter.

Ingen tror att TV-intäkterna blir mindre för framtida OS-arrangörer. Detta är en allmän uppfattning hos ledande TV-folk i både Europa och USA. Däremot är det inte självklart att intäkterna kommer att få samma branta uppgång som hittills. Den höga inflationstakten har spelat en stor roll i utvecklingen men ännu mer den växande konkurrensen mellan de amerikanska TV-bolagen.

Det är rimligt att räkna med att den stora delen av TV-intäkterna kommer från USA även i framtiden, men de europeiska radio- och TV-bolagens samorganisation EBU är med och betalar avsevärda belopp, liksom Japan. Kina och en del latinamerikanska länder kan väntas visa intresse framdeles.

Inget tyder i dag på att kostnaderna för TV-rättigheter kommer att avskräcka TV-bolagen. Däremot är man bekymrad över kostnadsutvecklingen när det gäller själva produktionsapparaten: resor, hotell, traktamenten, utrustning och översändningskostnader stiger och gör stora hål i alla TV-företags budgetar under olympiska år. Utvecklingen på den tekniska sidan kan dock väntas medföra billigare utrustning och bättre sändningsteknik.

Det finns ingen grundad anledning tro att intäkterna för TV-rättigheter i samband med ett eventuellt vinter-OS i Falun 1988 skulle bli lägre än de av kommittén beräknade, snarare motsatsen. Härför talar främst

- a) den hårda konkurrensen mellan de tre stora kommersiella TV-bolagen i USA, en konkurrens som närmast förstärkts av ABC:s publikframgångar med OS-sändningar,
- b) väntad konkurrens från fristående TV-produktionsbolag som specialiserar sig på sport och annan underhållning, samt

- c) ett växande intresse för olympiska spel i länder som hitintills inte TV-bevakat sådana evenemang.

Den intäkt av TV-rättigheter som här beräknats motsvarar i nominella tal vad som Sarajevo får för 1984 års spel. Det bör dock observeras att Sarajevo lyfter huvuddelen av dessa intäkter år 1984. I den här föreliggande kalkylen har dock hela intäkten, 330 milj.kr., lagts in bland övriga intäkter och kostnader vilka beräknats i 1980 års prisnivå. Om Sverige får 1988 års vinterspel upptas förhandlingar om TV-rättigheterna omedelbart efter spelens avslutning i Sarajevo år 1984.

En betydande del av TV-intäkterna torde dock inte kunna lyftas före år 1988. Kalkylen förutsätter sålunda att Sverige i dessa förhandlingar får antingen ett belopp som motsvarar vad som utgår för 1984 års spel plus indexuppräknning av detta belopp för perioden 1980-1988 eller att beloppen till sin huvuddel betalas ut tidigt under perioden 1984-1988.

Med en kalkylerad intäkt av försålda TV-rättigheter på 330 milj.kr. jämte biljettintäkter på 56 milj.kr. och övriga försäljningsintäkter på 60 milj.kr. blir de sammanlagda intäkterna 446 milj. kr.

5.6 Likviditetsfrågor

Den här redovisade kalkylen för de olympiska spelen påvisar en relativt omfattande ekonomisk verksamhet som ställer krav på likviditetsförstärkning och därmed räntekostnader för OS-budgeten. OS-budgeten kommer sannolikt att ha inkomster redan från och med år 1984. Dessa blir dock i första hand beroende av TV-rättsavtalens konstruktion. Utredningen har i sina likviditetsbedömningar lämnat frågan om dessa intäkters tidsmässiga fördelning öppen inför sådana avtalsförhandlingar. Sena TV-intäkter medför större likviditetsbehov och därmed högre ränteutgifter. Biljett- och övriga försäljningsintäkter inflyter sannolikt succesivt åren närmast före spelen.

Kalkylens kostnader uppstår i accelererad takt från och med den tidpunkt då investeringar påbörjas, i huvudsak under åren 1986 och 1987. Större delen av massmedia- och driftkostnaderna uppstår sent under perioden eller under åren 1987 och 1988.

Det finns anledning att räkna med att OS-budgeten har god likviditet - utan behov av andra medel än de OS-arrangemanget självt ger - fram till den tidpunkten då investeringarna påbörjas i större omfattning, dvs. under år 1986. För perioden före år 1984 uppstår vissa kostnader för förberedelser och administration. För dessa kostnader saknar OS-budgeten likviditet, vilken således staten måste svara för.

Under åren 1986-1988 uppstår sannolikt tämligen stora likviditetsbehov intill dess OS-kalkylen slutfinansieras efter spelen. En beräkning av likviditetsbehoven och därmed räntekostnadernas storlek är känslig för olika förändringar i förutsättningarna. Varje förändring påverkar i hög grad beräkningsresultatet. En förskjutning av tidpunkterna för de största investeringarna - t.ex. åtgärder för massmedia, försäljning av TV-utrustning, uppbyggnad och försäljning av en temporär OS-by och uppbyggnaden av de idrottsanläggningar av större format som behövs - kan leda till avsevärda ränteförluster. Å andra sidan

kan en tidigareläggning av investeringar göra dem billigare både av inflationsskäl och genom att en tillfällig nedgång i priset för anläggningsarbeten eller utrustning kan utnyttjas.

Mot bakgrund av den stora osäkerhet som en likviditetsberäkning nödvändigtvis måste få har utredningen kalkylerat med ett belopp för räntor inkl. reserver om ca 25 milj.kr.

Frågan om att väga ränteförluster mot en hög handlingsberedskap diskuteras vidare i organisationsavsnittet 5.7.2.

5.7 Ansvarsfördelning och organisation

5.7.1 Ansvarsfördelning

I överläggningarna med staten har Falu och Åre kommuner som nämnts intagit den ståndpunkten att det huvudsakliga finansiella ansvaret för spelen bör bäras av staten.

Omfattningen av ett sådant åtagande från statens sida blir beroende av vilka investeringar som krävs för spelen och vilka personella insatser som fordras för förberedelser och genomförande. Mot den bakgrunden synes det angeläget att i ett avtal mellan staten, kommunerna och berörda idrottsorganisationer eller på annat lämpligt sätt precisera och lägga fast vilken omfattning och standard anläggningar och verksamhet skall ha. Sådana överenskommelser bör träffas redan innan den ingivna ansökan behandlas av Internationella Olympiska kommittén (IOK). Det måste förutsättas att parterna därefter medverkar till att uppfylla de i överenskommelsen fastlagda kraven till lägsta möjliga kostnad.

Omfattningen av statens ansvar för den budget som upprättas för genomförandet av spelen kan komma att påverkas av att viss investeringsverksamhet eventuellt genomförs med andra över statsbudgeten anslagna medel. T.ex. kan lokaliseringsstöd inom ramen för regionalpolitiken bli aktuellt för delar av de föreslagna investeringarna i Åre. Det kan gälla exempelvis liftar eller snökanoner. Arbetsmarknads- och regionalpoli-

tiska medel kan bli aktuella för vissa byggnadsobjekt om sysselsättningsläget så påfordrar.

För några av de i den tidigare framställningen nämnda investeringarna gäller att investeringen i fråga avses bli genomförd oberoende av spelen men i nuvarande planer ligger senare än 1988. En tidigareläggning av sådana investeringar - t.ex. televerkets materiel och den s.k. Östra förbifarten i Falun - bör inte belasta OS-budgeten, men väl betraktas som statligt finansieringsansvar via televerket resp. vägverket. OS-budgeten bör i dessa fall enbart belastas med de räntekostnader som blir följderna av tidigarelagda utgifter. Andra tänkbara kostnader för statsverket - som utredningen nu inte låtit belasta OS-budgeten, men som i och för sig i ett senare skede kan visa sig böra göra det - är t.ex. om luftfartsverket måste göra investeringar för att öka kapaciteten vid Frösö flygplats.

I några hänseenden har kommunerna förklarat sig villiga att göra avsteg från principen att staten skall bära det totala ekonomiska ansvaret.

Mot en för de båda kommunerna gemensam ersättning motsvarande 20 % av biljettintäkterna åtar sig kommunerna att ställa tävlingsarenorna till förfogande för spelen och tillhandahålla kommunal service i den omfattning som tävlingsarrangemang av det här formatet kan kräva. Det innebär att kommunerna svarar för att det finns tillgång till parkeringsplatser och sanitära anläggningar och att de sörjer för bl.a. brandförvar, sophämtning och annan renhållning. Kommunerna avser att sinsemellan avtala om fördelningen av den gemensamma ersättningen.

Kommunerna har vidare åtagit sig att kostnadsfritt ställa mark till förfogande för de anläggningar som behövs för genomförandet av spelen. Vidare faller ett visst planeringsarbete liksom ett samordnande ansvar för de lokala aktiviteterna på kommunerna. Detsamma gäller viss representation och den lokala marknadsföringen av spelen.

Kommunernas medverkan i övrigt, som med nödvändighet måste bli av betydande omfattning, kommer däremot att ske inom ramen för en av staten garanterad budget.

Som redan nämnts bör IOK:s behandling av den ingivna ansökan föregås av en överenskommelse mellan staten, kommunerna och berörda idrottsorganisationer. En sådan överenskommelse bör bl.a. omfatta kommunernas nu redovisade åtaganden beträffande förberedelse och genomförande av spelen och i fråga om mark för anläggningarna.

Genomförandet av olympiska vintertävlingar i Sverige är en uppgift som i hög grad engagerar inte bara Sveriges Olympiska Kommitté (SOK) och de berörda olympiska specialförbunden utan också idrottsrörelsen i övrigt. Det måste förutsättas att idrottsorganisationerna redan under planläggningen av spelen ställer sin kunskap till förfogande och i viss utsträckning också bidrar med sina administrativa resurser. När det sedan gäller själva tävlingarna får det förutsättas att organisationerna utan ersättningskrav genom frivilliga insatser svarar för erforderliga funktionärer och annan personal som behövs för den rena tävlingsverksamheten.

Inte minst idrottsorganisationernas medverkan blir av stor betydelse för vilket utfall som kan förväntas i förhållande till de beräknade kostnaderna. Kan spelen genomföras till lägre kostnad än vad som budgeterats kan det vara rimligt att i viss utsträckning kompensera organisationerna för deras insatser i den mån det totala ekonomiska utfallet av spelen ger utrymme för sådant bidrag.

Den tidigare nämnda överenskommelsen bör för idrottsorganisationernas del innebära ett åtagande i huvudsaklig överensstämmelse med vad ovan sagts om genomförandet av tävlingarna. Till de frågor som bör regleras i det sammanhanget hör också specialförbundens godkännande av dels befintliga och planerade anläggningar för spelens genomförande, dels standard och omfattning av den tävlingsverksamhet som planeras. Åtagandena bör dokumenteras i avtal eller i annan lämplig form.

5.7.2 Organisation

Ansvar för planering och genomförande av spelen bör, som förutsätts i IOK:s regler, anförtros en organisationskommitté. Det kan diskuteras vilken verksamhetsform som är lämpligast för en sådan kommitté. De alternativ som ligger närmast till hands förefaller vara antingen en statlig stiftelse eller en i vanlig ordning utsedd statlig kommitté. Det förhållandet att verksamheten under ett ganska långt inledningsskede helt måste finansieras med statliga anslag och överhuvudtaget statens dominerande ekonomiska ansvar talar för den sistnämnda verksamhetsformen. Ett ställningstagande i denna fråga kan emellertid anstå tills vidare.

Oavsett vilken verksamhetsform som väljs måste kommittén ges en sammansättning som garanterar staten ett avgörande inflytande över verksamheten. Det är en given följd av statens ekonomiska åtaganden. Enligt IOK:s regler skall i kommittén ingå IOK:s svenska ledamöter och den svenska olympiska kommitténs ordförande och sekreterare. Beträffande sammansättningen i övrigt bör gälla att företrädare för myndigheter eller bolag som i alldeles särskilt hög grad blir engagerade i planering och genomförande bör vara representerade i kommittén. Dit hör i första hand televerket och Sveriges Television AB. Beträffande kommunernas medverkan i kommittén hänvisas till vad som nedan sägs om inrättande av tävlingskommittéer.

En strävan bör vara att så långt möjligt begränsa organisationskommitténs arbetsuppgifter vad gäller det praktiska arbetet inför och under spelen. Det kan visa sig lämpligt att vissa delar av statens åtaganden i samband med spelen fullgörs vid sidan av organisationskommittén. Vissa åtaganden kan verkställas direkt av det statliga verk eller företag inom vars ansvarsområde verksamheten faller. Exempel på detta är televerket vad beträffar telekommunikationer, TV- och radiodistribution. Detsamma kan gälla post- och myntverken, statens järnvägar och luftfartsverket.

Det kan vidare som redan antytts förutsättas att en betydande del av planerings- och förberedelsearbetet kan klaras av med hjälp av den administration som kommunerna och idrottsorganisationerna förfogar över. Även när det gäller själva genomförandet av spelen bör det vara möjligt att avlasta organisationskommittén en rad praktiska uppgifter. I kommunernas och idrottsorganisationernas tidigare redovisade åtaganden ingår inte att sörja för de särskilda arrangemang som krävs till följd av att det är fråga om olympiska spel, såsom vissa ceremonier m.m. Vidare brukar traditionellt information och annan liknande service lämnas av särskilda värdinnor eller värdar. I åtagandena ingår inte heller sådana uppgifter som bevakning, sjukvård och dopingkontroll. En stor del av dessa uppgifter kan dock säkert med fördel administreras lokalt på de två tävlingsorterna.

Vad nu sagts om förberedelserna för spelen och spelens genomförande leder till att det kan vara lämpligt att resp. kommun tillsammans med representanter för idrottsorganisationerna bildar en tävlingskommitté för vardera tävlingsorten. Tävlingskommittéerna bör i sin tur vara representerade i organisationskommittén och omvänt.

En sådan organisationsmodell innebär att organisationskommittén får kontraktera tävlingskommittéerna för vissa specificerade uppgifter som skall fullgöras mot en avtalad ersättning.

Som framgått av den tidigare redogörelsen kommer spelen att kräva vissa nyanläggningar och utbyggnader på de båda tävlingsorterna. Genomförandet av den byggnadsverksamheten kräver att kommunerna medverkar även vid sidan av de uppgifter de får inom resp. tävlingskommitté. Redan nu har kommunerna i viss utsträckning åtagit sig en sådan medverkan. En lämplig ordning kan visa sig vara att kommunerna åtar sig att inom givna ekonomiska ramar ansvara för den tillbyggnad och nybyggnation som behövs.

En viktig ekonomisk och organisatorisk fråga är hur OS-intäkterna och eventuella upplånade - av staten garanterade - medel disponeras. Som tidigare nämnts kan det vara en fördel att göra vissa investeringar tidigare än beräknat både med hänsyn till inflation och med tanke på tillfälliga prisförändringar inom exempelvis byggnadsbranschen. En annan fördel med en tidigareläggning av investeringarna är att investeringskostnaderna då lättare kan jämföras med TV-intäkterna. En svårighet vid ett eventuellt kontraktsskrivande med TV-bolag 1984 är ju att bedöma kontraktssbeloppets värde vid slutbetalningen fyra år senare. Tidigt kontraktsskrivande parat med tidigare investeringar ger därför en bättre kontroll av OS-spelens bokslut. Mot dessa fördelar skall alltså vägas ränteförlusterna, som kan bli betydande. En handlingsberedskap i form av god likviditet har ett avsevärt ekonomiskt värde. Utredningen föreslår därför att den centrala organisationskommittén får en garanterad likviditet som möjliggör att redovisade fördelar kan nås.

5.9 Sammanfattande slutsatser

Som redan inledningsvis framhållits har den korta utredningstiden inte möjliggjort några mer detaljerade beräkningar vad gäller intäkter och kostnader förknippade med olympiska vinterspel i Sverige. Å andra sidan har ett relativt gott underlag funnits för utredningens arbete, främst 1977 års OS-utredning och den av Falu/Åre-kommittén genomförda utredningen. Vidare har överläggningar med berörda kommuner, organisationer och experter inom flera av de aktuella områdena bidragit till att fördjupa underlaget för utredningens bedömningar. Sammantaget kan det utredningsmaterial som stått till förfogande sägas vara tillräckligt för de relativt översiktliga bedömningar som utredningen har haft till uppgift att göra.

Avgörande för det ekonomiska utfallet av spelen är vilket internationellt intresse som finns för tävlingarna. Det finns goda skäl att anta att detta intresse även framgent kommer att vara stort.

Falun och Åre har goda allmänna förutsättningar för att arrangera de tävlingar som ingår i olympiska vinterspelen. På de båda orterna finns redan huvuddelen av erforderliga tävlingsarenor och de yttre förutsättningarna för att anordna spelen är i huvudsak goda. På båda orterna finns vidare en omfattande erfarenhet av stora tävlingsarrangemang, liksom ett stort antal kunniga frivilliga medarbetare. Detta bör vara en god garanti för att denna del av arrangemangen kommer att fungera bra.

Vad gäller de allmänna förutsättningarna för olympiska vinterspel i Falun och Åre 1988 finns egentligen bara ett mer betydande problem, nämligen hotellkapaciteten i Falun. Inte minst från massmedias sida kommer betydande krav att ställas på goda förläggningsmöjligheter. En viss tvekan finns vad gäller Faluns möjligheter att tillhandahålla tillräckligt många hotellrum av god klass. Denna fråga bör, om regering och riksdag principiellt ställer sig bakom tanken på olympiska vinterspel i Sverige, granskas ytterligare. En noggrann kartläggning av befintliga hotellrum i Faluregionen bör ske, liksom en bedömning av vilka nybyggen som kan bli aktuella.

Utredningen har iakttagit stor försiktighet vid granskningen av Falu/Åre-kommitténs bedömningar av nödvändiga investeringar, massmediaarrangemang, driftkostnader och intäkter. Som framgår av särskild tabell pekar de bedömningar utredningen gjort på ett möjligt underskott i storleksordningen 70 milj.kr. Det bör då betonas att detta är den av utredningen bedömda risken för förluster. I det fortsatta förberedelsearbetet bör det vara möjligt att eliminera vissa av de risker som ryms i den angivna summan. Dels bör vissa av de kostnader som tagits upp kunna begränsas, dels bör möjligheter finnas att förstärka intäkterna. Utredningen har också vad gäller investeringar och driftkostnader i kalkylen arbetat in tämligen stora summor för oförutsedda utgifter.

Olympiska arrangemang har under senare år råkat ut för ekonomiska bakslag. I Lake Placid drabbades man sålunda av under-

skott i storleksordningen 20 milj.kr. Som orsak anges svag organisation, som dels ledde till dålig biljettförsäljning, dels till transportkaos som skrämde bort tusentals turister. Vidare hävdas att arrangörerna träffade ett dåligt avtal beträffande TV-rättigheterna. Inför de olympiska vinterspelen i Sarajevo år 1984 har redan visats ett stort internationellt intresse och avtal har redan träffats om TV-intäkter av betydande storleksordning. Med den organisationskunnighet som finns i Falun och Åre, liksom inom hela den svenska idrottsrörelsen, och den långa planeringstid som står till förfogande inför 1988 bör det knappast finnas risker för bakslag förorsakade av en dålig organisation.

Ekonomisk översikt (milj.kr.)

Kostnader:

Anläggningar

- Falun	142	
- Åre	38	
- Oförutsett	30	212

Massmedia

- Sveriges Television AB	85	
- Sveriges Riksradio AB	12	
- Televerket	71	
- Lokalkostnader	5	176

Centrala organisationskommittén

- Driftkostnader	84	
- Räntor	25	
- Reserv	20	<u>129</u>
Summa kostnader		517

Intäkter:

Biljettinkomster	56	
Diverse försäljningsintäkter	60	
TV-rättigheter	330	<u>446</u>
Summa intäkter		446
Underskott		71

Kalkylen är beräknad i 1980 års penningvärde. Se dock kommentar i texten beträffande TV-intäkterna.

Det bör starkt betonas att det ekonomiska utfallet av olympiska vinterspel i mycket hög grad är avhängigt de intäkter man kan få genom försäljning av TV-rättigheterna. Falu/Åre-kommitténs bedömning, vilken accepterats av utredningen, kan sägas vara försiktig. I kalkylen har antagits samma intäkter som Sarajevo beräknas få. Ingenting i de undersökningar utredningen gjort tyder på att man bör räkna med en lägre summa, men självfallet finns risker förknippade med hänsyn till den långa tidsrymd som ligger mellan de bedömningar som nu görs och 1988. Å andra sidan skall avtal om TV-rättigheterna träffas 1984, dvs. om tre år.

Vad gäller TV-intäkterna bör noteras att den uppskattning som gjorts i nominella tal motsvarar vad Sarajevo får för 1984 års spel. Ca hälften av dessa intäkter lyfts dock av Sarajevo först 1984. I den här föreliggande kalkylen har hela intäkten, 330 milj.kr., lagts in bland övriga intäkter och kostnader vilka beräknats i 1980 års prisnivå.

Det ekonomiska ansvaret i den händelse de olympiska spelen skulle gå med förlust faller på staten. Varken de berörda kommunerna eller idrottsrörelsen är beredda att ta några ekonomiska risker. Kvar som ytterst ansvarig står således staten. Om staten bör ta denna risk, som alltså enligt utredningens bedömning bör ligga högst i storleksordningen 70 milj.kr., får bedömas mot bakgrund av svaret på bl.a. följande frågor:

- Skulle olympiska vinterspel i Sverige ge vårt land så god PR att den angivna risken är värd att ta?
- Tillför de olympiska spelen Sverige ett så betydande valuta-inflöde genom turistströmmen att detta motiverar risktagandet?
- Är det på sin plats att Sverige - som alltid deltagit i olympiska spel i andra länder - "bjuder igen" genom att nu ta ansvaret för OS-arrangemangen?

- Skulle olympiska vinterspel i Sverige ge den svenska idrottsrörelsen en sådan stimulans att de gynnsamma effekterna för elit- och breddidrotten motiverar att staten tar den angivna risken?

Utredningen har inte ansett det ligga inom dess uppdrag att besvara dessa frågor. De - liksom det sammantagna värdet av svaren på dem - bör i stället bedömas av regering och riksdag.

Det utredningsförslag som nu lagts fram bör - om regeringen ställer sig positiv till olympiska vinterspel i Falun/Åre 1988 - göra det möjligt för regeringen att i proposition till riksdagen dels ange principerna för en statlig ekonomisk garanti i samband med spelen, dels göra en bedömning av omfattningen av de ekonomiska risker som är förknippade med en sådan garanti. Regeringen kan också i propositionen begära riksdagens bemyndigande att, inom ramen för de principer som angetts i propositionen, senare för statens räkning ingå avtal med berörda kommuner och organisationer.

Godkänner riksdagen regeringens förslag och ställer sig iärjämte kommunerna genom beslut i resp. kommunfullmäktige positiva till förslagen bör det fortsatta arbetet enligt utredningens mening utformas så att ytterligare förhandlingar sker mellan staten, berörda kommuner och berörda organisationer under sommaren 1981. Kan slutlig enighet då nås mellan parterna kan den ingivna ansökan kvarstå inför Internationella Olympiska Kommitténs session i Baden Baden den 29 september 1981. I samband med de fortsatta förhandlingarna bör också vissa ännu oklara problem (främst hotellkapaciteten i Falun år 1988) ytterligare studeras. Vissa poster i investerings- och driftkalkylerna bör också bli föremål för mer detaljerade studier än vad som har varit möjligt att nu genomföra.